IN FUNERE

Eminentiſſimi & Reverendiſſimi

JOANNIS FRANCISCI
CARDINALIS BARBADICI
EPISCOPI PATAVINI

ORATIO

Habita in Æde Cathedrali III. Kal. Febr.

A SEBASTIANO FRANZONI

IN SEMINARIO PATAVINO

STUDIORUM PRÆFECTO.

PATAVII Typis Seminarii MDCCXXX.

Superiorum Permiſſu.

Digitized by Google

Digitized by Google

Illuſtriſſimo & Excellentiſſimo Viro

JOANNI FRANCISCO BARBADICO

SENATORI AMPLISSIMO.

Sebaſtianus Franzoni F.

*Q*VANTUM *inopinus JOANNIS FRANCISCI CARDINALIS BARBADICI, amantiſſimi Patrui tui, Senator ampliſſime, interitus Patavinis civibus dolorem attulerit;*

 in-

inſolitus Civitatis ſqualor ac luctus, omniumque ordinum, omnis ætatis & conditionis mæſtitia, ipſo triſti habitu ac vultu inſignis, ſatis ſuperque teſtata eſt. In cauſſis dolendi multis & gravibus, quod Præſul nobis vigilantiſſimus, Pater liberis ſuis apprime carus ereptus eſſet; non exigua illa fuit, quod eo præſertim tempore nobis ereptus eſt, cum e graviſſimo morbo, Autumno præterito, recreatus, in eam ſpem nos adduxerat fore, ut ejus humanitate diutius perfrueremur. Juſſus ego propterea omnium mærorem publica oratione ſignificare, feci quod in trepidis neque prævifis rebus fieri ſolet; præcipuas Antiſtitis & Principis virtutes, nullo certo temporis & loci habito delectu, percucurri, vel potius pene præterii, relicturus libenter oratoribus laudem, quæ ex juſta & elaborata dictione proficiſcitur. Nunc vero quidquid tandem hoc eſt, in lucem emiſſurus, cui jure ac merito

ma-

mæſtiſſimi noſtri pectoris teſtimonium alii, niſi tibi potiſſimum ſubjiciam, qui in maximam doloris partem veniſti; qui non tam nomine ac ſanguine, quam, quod pluris pendunt boni omnes, præclariſſimarum virtutum comitatu, vivam nobis Patrui tui, atque adeo BARBADICÆ *familiæ imaginem refers? Me ut id fidenter facerem & animoſe, cum obſervantia, cultuſque meus in te, tuaque egregia decora ſingularis, tum illa etiam impulit cogitatio, in tam perſpicuo, & inuſitato omnium luctu te non exquiſite expenſurum, quam bene & graviter dixerim, ſed quam ſincere ac vehementer doluerim. Excipe igitur, Senator Ampliſſime, benevolo & æquo animo munuſculum hocce levidenſe, meque tuæ gravitatis, ſpectatæ apud omnes fidei, pietatiſque erga patriam, erga tuos admiratorem (quandoquidem neque hic laudandi tui locus eſt, neque ſi eſſet, modeſtia tua pateretur)*

me, inquam, tuarum laudum admiratorem in tuam clientelam accipe, precantem interea ſuperos, ut te tuamque ſobolem in avitæ gloriæ ſpem mirum in modum quotidie magis ſuccreſcentem ſervent incolumem, ac fortunent.

E Seminario Patavino

Idibus Februarii.

Oratio.

LUctuoſiſſimam totius Patavinæ Eccleſiæ calamitatem, quam proxime elapſis menſibus taciti conſternatique horrebamus, ſi Præſulem nobis optimum funeſtus aliquis, qui jam jam imminebat, caſus eripuiſſet; ecce nunc publico ſqualore ac ſordibus obſiti, cogimur nec opinato ſingultu ac gemitu miſerari. Pro acerbus dolor, pro fatum triſte, pro dira præteritorum temporum recordatio! Ita ne vero Epiſcopum amantiſſimum, cujus optabili nuper aſpe-

ctu, ubi receptis e periculoſa ægrotatione viribus, in hanc primum lucem celebritatemque proceſſit, ſinguli & univerſi recreati ſumus, cui ſoſpiti jam, ut videbatur, & incolumi firmam conſtantemque ad multos annos valetudinem a ſuperis comprecabamur; nunc improviſo dejectum quaſi turbine, jacentem, exanimem intueri? Ergo ne JOANNES FRANCISCE CARDINALIS, ſplendidum BARBADICÆ, atque adeo VENETÆ ſapientiæ decus, ſolidum hujuſce Civitatis columen ac ſolatium; in quo Paſtore vigilantiſſimo omnes Patavini gregis ſpes tutiſſime conquieſcebant; tam ſubito noſtris te oculis ſubtraxiſti, ut de tuo prius interitu, quam de periculo, aures noſtras fatalis nuntius percelleret? Affulſerat jam, priore depulſo metu, lacrymiſque deterſis, ſollicitis hominum frontibus hilarior tandem ſerenitas, ſpeſque animos noſtros certa ceperat fore, ut cujus incomparabilem in ſuos liberos caritatem, incredibilem in bonos omnes humanitatem experti eramus, earum

re-

rerum fructus uberrimos per ipſum in poſterum colligeremus: neque fieri unquam poſſe quiſquam putavit, ut effuſa illa civium lætitia, ſinceræ omnium ordinum gratulationes, quas privatorum benevolentia & verus virtutis amor in Principem ampliſſimum expreſſerat, uno repente ictu evaneſcerent, & geſtientis modo populi voces importunus mæror ac fletus, lugubreſque lamentationes contaminarent. Mihi vero, cui ſolemnis proludendi Studiis noſtris propior aderat dies, quid expectandum minus fuit, quam ut mutata extemplo rerum facie, quem Muſarum noſtrarum eximium Auſpicem ac Patronum, judicemque cujuſque indolis & induſtriæ æquiſſimum toties ſenſeramus, ei repentino morbo ſublato, indictis publice exequiis, oratione parentarem? Quod ſane mæſtum officium, quandoquidem perſolvendum eſt, non modo non detrecto, ſed æquo lubentique etiam animo ſuſcipio, ut quam vivo ſemper ac florenti obſervantiam & venerationem ſummam profeſſi fuimus; extincto nunc, quo demum cunque

 pa-

pacto, quibuſque verbis poſſumus, teſtatam omnibus exhibeamus. Ea enim CARDINALIS BARBADICI vitæ ratio & curſus fuit, ſive illum in Paſtorali munere, ſive in edita Principis Romanæ Curiæ dignitate ſpectemus, ut maximas minimaſque virtutes miro quodam modo complexus, in ſui admirationem laudationemque ſapientes homines & primi ſubſellii oratores ſæpe ac ſæpius pertraxerit. Ego tamen non tantum mihi tribuo, neque tribuere audeo, ut omnes ejus dotes, quæque egregias dotes pari ubique paſſu exæquarunt, præclariſſima ejus facta ornare me elucubrata dictione poſſe confidam. Quæ perturbati pectoris dolor, quæ filii in parentem pietas, quæ defuncti deſiderium tam turbido miſeroque tempore decora objecit, breviter ſimpliciterque percurram, & communem ex hac ingenti jactura luctum præcipuarum laudum commemoratione lenire conabor.

SI in tam amplo excellentium virtutum veluti campo nulla mihi ad abſolu-

ſolutam tanti Præſulis commendationem ſeges alia ſuppeteret, niſi admirabilis ſibique perpetuo conſentiens trium Epiſcopatuum gubernatio, quibus triginta & amplius annos peculiari fide, integritate, & cura præfuit; hoc ſatis ſuperque, niſi fallor, laudum grande præconium foret, & ad JOANNIS FRANCISCI memoriam in omnes poſteros propagandam momentum inter cætera validiſſimum. Tres enim ſubinde Eccleſias, Urbium amplitudine inſignes, multiplici regimine vaſtas, ingenio & moribus longe diſpares, ea tamen dexteritate ac prudentia adminiſtrare, maliſque, ſi qua forte ad intercipiendam quietem erumperent, præſenti ita ope mederi, ut non modo nullius offendas animum, nullius pectus exaſperes, ſed omnium in te oculos ac benevolentiam præ gaudio percepti inde fructus convertas; hominis eſt, divina quadam præditi mente, & a natura, & a doctrina ſupra mortalium conditionem feliciſſime inſtituti. Non deerant illi quidem, ſi ad ſecularia intenderet animum, rara fortitudinis, ſapientiæ,

juſtitiæ domi foriſque majorum exempla, quibus maſculam virtutem ſeſe pulchre in florentiſſima ætate efferentem magis accenderet, & in præclaro ſtatim lumine, acerrimus avitæ gloriæ æmulator & hæres collocaret. Sed ille excelſa immortalis Reipub. munera, a Deo Optimo Maximo vocatus alio, ſuis civibus reliquit obeunda, qui ad civilium negotiorum procurationem pridem admotus, quantum re ipſa valeret, perſpicue oſtendit, cum Sapiens Continentis delectus, neque multo poſt ad Ludovicum quartum Decimum Galliarum Regem Orator deſignatus eſt; quæ legatio graviſſima quantum ei ſplendorem, ac nominis claritatem paritura eſſet, optime intelligit, qui potentiſſimi illius Regis ingenium perſpicaciſſimum, & ad quanlibet indolem excutiendam prorſus acutum non ignorat. Veruntamen alias cogitationes ac ſenſa indiderant præter patriam diſciplinam, ejus proprius quidam pudor, qui eminebat in ore moreſque mitiſſimi, quibus, poſthabitis profanis honoribus, ad pietatem ac religionem naturali in-

ſtin-

ſtinctu ferebatur. Itaque clericali militiæ aſcriptus, vix Divi Marci Ædis Primocerius renuntiatur, cum defuncto Petro Leonio, Veronæ Epiſcopo, ab Innocentio Duodecimo huic regendæ Eccleſiæ præficitur, Noverat enim ſummus Pontifex, ex qua familia ortus, & a quibus parentibus eductus eſſet JOANNES FRANCISCUS; quamque propterea ſedulum, quam navum, & impigrum deligeret Præſulem, qui oves ſibi concreditas cœleſtis ſapientiæ nutrire pabulo, & ſi quæ a recta honeſtatis ſemita aberrarent, ſuo verbo & exemplo in viam ſtatim revocare ſatageret. Neque conceptam ſpem feſellit exitus. Quæ enim in Epiſcopo animarum ſaluti procurandæ omnino addicto depoſcitur virtus, quæ non in illo cum immenſo populorum bono eluceret? Ardens ad Clerum juxta ſacrorum Canonum & provincialium Conſtitutionum regulam efformandum ſedulitas; prompta ad idoneos Miniſtros dignoſcendos ſagacitas; ne qua vitia in inſontem gregem irrepant, aut ſi quando irrepſerint, ut opportu-

tu-

tuno remedio extirpentur ; mirifica vigilantia ; ad rudes agreſteſque homines edocendos commoda litterarum cognitio , non inani verborum pompa neque nimio acumine odioſa ; ut paucis colligamus omnia, providentia , induſtria , ad quævis ſalebroſa, & in ipſis difficultatibus conſilium expeditum , intelligendique , agendique celeritas de principatu certarunt. Ipſe iccirco, ut accuratiſſime Epiſcopi munere fungeretur, velle audire omnes , qui Eccleſiæ nomen darent ; diligenter interrogare ſingulos , eorum ingenium acri examine pertentare, neque ad majores ordinum gradus quemlibet admittere, niſi ante perſpecta vitæ probitas, & humanarum diſciplinarum ſcientia petentem commendaret . Ut autem facilius, ac citius, quæ deſignabat , perficeret , ut univerſæ Diœceſeos ſaluti inſerviret, cujus rei cauſſa intelligebat ſe in Domini ſortem vocatum , quibus unquam laboribus ſudoribuſque pepercit ? Vos inter cæteras appello teſtes , quæ Præſulem quondam veſtrum in aſperrimis illis jugis impavido & alacri vultu vidi-

ſtis,

ſtis, Camunia, Trumplia, Sebina, Valles, ac tota Brixiana regio, vos montani tractus ad Rhætiæ uſque fines protenſi, vos, inquam, appello teſtes; ex tam confragoſa ac prope impervia expeditione vos, vel me tacente, teſtari poteſtis, quam curti Epiſcopo ſomni, quam frugales refectiones, quam ad multam ſæpe noctem protracti labores fuerint, ut vicos, & paræcias inſpiceret omnes, ſacras ædes inviſeret, ac ſacella ſingula ſuiſmet oculis intueretur. Atque hæc omnia ab illo non florentiſſima jam ætate, ſed ad ſenium jam properante, non lætiſſimo anni tempore, ſed fere incommodo, & ad hyemem vergente effecta ſunt; neque imbres tamen effuſi, non præcipiti torrentes curſu, non turbines ſævi, non feræ tempeſtates a propoſito unquam dimoverunt. Nos, nos ipſi vidimus, cum primum Patavinæ Eccleſiæ clavum ſuſcepit, huc omnes cogitationes, curaſque ſuas contuliſſe, ut longe lateque patentem diœceſin ſtatim perluſtraret, longinqua itinera, ac magis ſalebroſa aggrederetur, populoſque quanto

pro-

propiores Alpibus, tanto duriores habitos non tam præſentia ſua recrearet, quam optimis inſtitutis erudiret. O caritatem vere patriam in omnium utilitatem ſine ullo prorſus diſcrimine diffuſam, o incredibilem Paſtoris ſollicitudinem, o providentiam admirandam quidem, at nulla unquam ſatis digna oratione efferendam! Quis enim illud excelſum opus quod cæptum ab eo feliciter, meliores ſemper progreſſus ſortitum eſt, quis, inquam, divinum opus merita ſatis eloquentia celebrare poſſit, cum delectos litteratura, prudentia, & vitæ innocentia præcellentes viros per pagos, per caſtella, per urbes Apoſtolico plane more juſſit excurrere, qui verbi divini ſemen ubique ſpargerent, frugeſque pretioſiſſimas, vix jacto grano, colligerent? Incredibile dictu eſt, quanto inde lætior virtutum meſſis ſuccreverit, & agrum Eccleſiæ alibi ſterileſcentem, alibi otioſum, alibi incultum mirifice fecundarit. Quot enim e vitiorum cæno, quibus miſerrime volutabantur, educti, in libertatem Chriſtiano homine dignam ſunt vindicati? Quot e

pin-

pinguioris ignorantiæ tenebris, quibus pene ſepulti jacebant, revocati, puriſſimam tandem fidei lucem aſpexere? Hinc fervidior, qui alicubi elanguerat, Chriſtianæ pietatis amor; hinc ſacramentorum, quæ in deſuetudinem prope apud nonnullos homines abierant, frequentior uſus; hinc injecto metu ſempiternarum rerum, quæ ſontes & obſtinatos manent, compreſſa, ſi qua fuerat, licentia, moreſque populorum viſi caſtigatiores. Huic nimirum egregio operi accepta beneficia referunt egentes ac mendici, qui a ditioribus reſipiſcentibus adjuvantur; huic ab omni fortuna deſtitutæ Virgines, quæ præſidio præter ſpem confirmatæ, Chriſto Domino nomen profitentur; huic viduæ, huic pupilli advenientia unde unde alimenta debent: nullum demum hominum genus eſt, nulla conditio, ordo nullus, qui non ſaluberrima inde emolumenta reportarit. Quid enim aliud ſacri illi a civili ſocietate receſſus, ubi, abjecto omni mortalium rerum ſtudio, uni immortalis Numinis meditationi vacarent, inque perennis feli-

ci-

citatis pulchritudine animos defigerent, qui illuc ingrediebantur; quid efficiebant aliud, niſi ut collapſa vitia penitus everterentur, & cæpta ubique vitæ ſanctioris norma perpetuo efflorefceret? Hujus rei cauſſa & commodæ & magnificæ ædes conſtructæ, nitida & munda comparata ſupellex; omnia, quæ elegantiam ſimul ac modeſtiam ſpirarent, præcipua ſolertia elaborata, quo facilius lectiſſimus quiſque & honeſtiſſimus, unde recte vivendi regulam reliqua plebes deſumere ſolet, ad hæc ſanctitatis domicilia convenirent, & ad pietatem excolendam mutuo alloquio & jugi prece vehementius inflammarentur. Hæc porro omnia cum per ſe partim, partim per alios ſtrenue ageret, & ex Epiſcopi munere; nolitote cogitare Auditores, ceteras interea virtutes, quæ ampliſſimum Principem decent, aut neglectas, aut infructuoſas in eo conſenuiſſe. Didicerat ille, quid ſe dignum eſſet, dignum ſuis, dignum loco quem obtinebat, ac propterea omittebat nihil quod cum Præſulis amplitudine apte copularetur, eam-

que

que redderet auguſtiorem . Vera profero & omnibus nota . Nihil in Joanne Franciſco Cardinali vulgare fuit, nihil commune, nihil obvium; grandia omnia , exaggerata , ſublimia ; cogitationes & animi ſenſa dignitati paria ; facta vero , quæ inchoata molimina ubique æquarent . Ejus ſummam magnificentiam Veronæ, Brixiæ, Patavii non uno in loco amplæ erectæ domus loquuntur, Seminaria ante anguſta ac ſemiruta magnis refecta ſumptibus & in nobiliorem formam amplificata ; ſacrarum Virginum Cænobia inſolito liberalitatis exemplo a ſolo educta, annuiſque reditibus aucta , & quod in hoc Principe ſingulare merito putes , plurima prius pene efficiebat , quam moliretur , neque quicquam agitabat animo, quod non eximium eſſet, & in ſuæ Eccleſiæ commodum redundaret . Silentio hic prætereo , quæ enumerari tamen non ſine prolixa laude deberent , Divi Zenonis Veronæ Epiſcopi doctiſſima ſcripta , ab Auguſtino Valerio antea in lucem edita ac prope deperdita, quæ Barbadicus committi typis iterum

juſ-

juſſit, & publicari nobilius: prætereo Divi Gaudentii litterarum monumenta ejus cura & impenſa ad eruditorum utilitatem ab oblivione vindicata, & annotationibus illuſtrata novis; nihil de Eccleſiaſtica Veronenſis Epiſcopatus hiſtoria dico, quam brevi methodo voluit exarari. At invidus jure habeatur, & heroicæ virtutis hoſtis, ſiquis ſilentio prætereat infinitam auri argentique vim ad Venerabilis Viri GREGORII BARBADICI Patrui ſui cultum promovendum liberaliſſime profuſam; Epiſcopos ad quæſtiones de more exercendas perhumaniter ab eo accitos; pluribus in locis uno eodemque tempore acceptos ſplendidiſſime, omnique munificentiæ genere perornatos; neque hos modo, ſed nobiliſſimum quemque, & litterarum & ſapientiæ fama præſtantem, lauto apparatu diſtinctum. Quam porro certum ſublimis animi ſpecimen præbuit, cum Mariam Caſimiram, invictiſſimi Joannis Tertii Poloniæ Regis viduam in Æde Cathedrali Veronæ excepit? quæ humaniſſimi Epiſcopi devincta officiis, numquam po-

poſtea deſtitit aureos ejus mores, ingeniique ſuavitatem perhonorifice commemorare. Quam inſigne moderationis & humilitatis Chriſtianæ teſtimonium dedit, cum Carolo Auguſtino Fabrono, tunc Prælato domeſtico, paulo poſt inter purpuratos Proceres aſcripto, moranti forte Veronæ, hortantique Barbadicum, ut in vacuam Brixiæ Epiſcopalem ſedem deſignari ſe pateretur (offerri enim ſacram purpuram, opimam mercedem proponi annuenti) obſtitit conſtantia plane mirabili, & inſtanti rurſus obluctatus acrius eſt; nullo modo poſſe ſe a ſuorum, quos amaret enixe, a quibus ſe ſuaviſſime amari intelligeret, ſinu divelli; hac vero conditione nolle, quam in Sponſam dulciſſimam accepiſſet, Eccleſiam priſtinam derelinquere; nolle cariſſima pignora deſerere; neque prius permoveri ſe ſivit, quam Supremi Patris ita jubentis auctoritas intervenit. O invictum pectus, o modeſtiam æternis laudibus prædicandam, quam non oſtri fulgor potuit perſtringere, neque quæ plurimorum obtundunt aciem, præclara dignita-

tis

tis ornamenta tantillum flectere ! In hæc ſenſa a puero educatum, & corroborata jam ætate, eadem nutrientem mirabimur probatum fuiſſe Pontificibus, qui honorem tantum deinde non ſine ſummæ in eum voluntatis teſtimonio ei detulerunt: mirabimur earum civitatum, quibus præfectus eſt, ſua humanitate amorem ſibi ita conciliaſſe, ut ejus deſiderium ſemper ægre laturæ ſint? Sed quid ego aliena quæro, ubi domeſtica noſtros ob oculos obverſantur? Vos ſupra ceteros, Patavini Cives, ejus facilitatem candoremque animi luculenter perſpexiſtis, quos omni exiſtimationis ſignificatione complexus eſt, & præcipuo beneficiorum pignore obſtrinxit. Ad illum nemo veſtrum ne ex infimis quidem unquam adivit quem extemplo non admitteret, benigne alloqueretur, tractaret familiariter, dimitteret officioſe; nemo adverſa ſorte jactatus, quem blandis Epiſcopi verbis non ſolaretur; nemo afflictus ac perculſus, quem patria ope non erigeret, & in ſpem melioris fortunæ non excitaret. Hæ nimirum optimi Anti-

ti-

tiſtitis & ampliſſimi Principis fuere propriæ virtutes : paſtoralis muneris partes tranquillo ſemper & hilari obire vultu ; nullis neque itinerum neque tempeſtatum minis cedere ; non horrida montium cacumina, non perplexos vallium anfractus pertimeſcere ; non æſtu, non frigore, non vigiliis, non ceteris incommodis concuti, ut gregi ſuæ fidei poteſtatique concredito ſedulo provideret. Ejus vigilantiam, ſollicitudinem, religionis ardorem vos præſertim teſtamini, *Nobiles ac Reverendiſſimi Patres*, qui ei honore & voluntate proximi fuiſtis; vos, etſi reliqui ſileant, docere poteſtis omnes, quam veſtri ordinis, famæ, dignitatis amans fuerit, quam inſolita vos benevolentia devinxerit, nullumque prætermiſerit officii genus, quod peculiarem erga vos caritatem declararet. Tametſi univerſa Civitas e ſuis prope ſedibus ad hæc parentalia pie celebranda excita, ſatis ſuperque teſtatur ſqualore & luctu inuſitato, quam carus ſuis liberis Pater fuerit, quam ad oves ſuas cuſtodiendas Paſtor impiger, quam erga cives

ves

ves omnes bene animatus Epiſcopus ; cuius jacturam quanto moleſtius ferunt, tanto evidentiore mœſtitiæ argumento declarant, ac voce prope ipſa profitentur, nullum fore tempus, quo JOANNIS FRANCISCI CARDINALIS BARBADICI nomen grata recordatione non colant, ejuſque memoriam ſeris Nepotibus non commendent.

Digitized by Google